

Amit a kullancsról tudni érdemes

A kullancsok változatos klimatikus feltételek között, világszerte előforduló vérszívó ízeltlábúak. Hazánkban többek között a Kullancs-encephalitis és a Lyme-borreliosis terjesztői.

Az emberre többnyire az erdei kirándulás, kocogás, táborozás alkalmával vagy a kerti munka során, rendszerint a cipőre, zoknira vagy a nadrág szárára kapaszkodnak fel. Az így ránk akaszkodó kullancs a ruhán vagy a bőrön továbbmászva keresi meg a vérszívásra leginkább alkalmas, vékony bőrfelületet. Előnyben részesíti a könyök- és térdhajlatot, a felkar belső felületét és a hónaljat, valamint a deréktájékat.

Elterjedés és előfordulás

A közönséges kullancs elterjedési területén belül legnagyobb számban az erdőkben (pl. gazdag aljnövényzetű gyertyános-tölgyesekben) valamint egyéb, bokros-fás, sűrű aljnövényzetű területeken fordul elő. A vegetációs időszakban ezeken az élőhelyeken a leginkább kiegyenlített a hő- és páratartalom-ingadozás, valamint a legtöbb potenciális gazdaállat is itt található. Azonban városi környezetben is előfordul, különösen az összefüggő növényzettel borított kisebb-nagyobb területeken, így parkokban és családi házak kertjeiben, a magas fűvel benőtt, elhanyagolt területeken és a települések határában. Aktivitásuk enyhe teleken is megfigyelhető, ami gyorsabb életciklust eredményezhet, ezért enyhe telek után nagymértékben emelkedik számuk.

Az általuk terjesztett két legfontosabb betegség a vírus eredetű Kullancs-encephalitis és a baktérium által okozott Lyme-borreliosis közös jellemzője, hogy állatról emberre is terjedő, úgynevezett zoonózisok.

A Kullancs-encephalitis-vírus már rövidebb idővel a vérszívás megkezdése után, a fertőzött nyállal a sebbe juthat. A Lyme-borreliosis esetében azonban az átvitel késleltetett; minél hosszabb idő telik el a vérszívás kezdetétől, a kórokozó-átvitel kockázata annál nagyobb, így a fertőzött kullancs 24 órán belüli eltávolításával az átvitel esélye minimálisra csökkenthető.

A Kullancs-encephalitis elleni védőoltás igen hatékony, ugyanis évekig védelmet nyújt az aktív immunizálás. Az első védőoltást kullancsmentes évszakban, télen vagy tavasz elején a legjobb beadni.

Az alapoltás 3 részből áll: az első injekciót egy hónap elteltével követi a második, a harmadik oltásnak pedig egy évvel az első oltást követően jön el az ideje. Utána a védettség fenntartásához emlékeztető oltások szükségesek, melyből az első 3 év múlva, a többi emlékeztető oltás pedig 5 évente esedékes.

Jellemzően tavasz végén, nyár elején indul be a kullancsszezon. A világszerte ismert 720 kullancsfajból körülbelül 20 él Magyarországon, amiből **2-3 faj** veszélyes az emberre. Egyikük a közönséges kullancs. Ez hordozza a legtöbb kórokozót és ez fordul elő nálunk leggyakrabban

A kullancsok (minden fejlődési stádiumban) az avarban telelnek át. Aktivitásukat a talaj hőmérsékletének emelkedése (március, április) váltja ki, mely a tél kezdetéig (október, november) tart.

Szinte egész évben fennáll a veszély, hogy kullancscsípés következtében bárki a **kullancsok által terjesztett agyvelőgyulladás** vírusával fertőződjék, amennyiben a megcsípett egyén

szervezetében nincs ellenanyag. A betegség első fázisa kb. 7 nappal a kullancscsípés után kezdődik és gyakran az influenzához hasonló tünetek jellemzik. 2-4 héttel később kialakulhat egy, az előbbinél súlyosabb fázis, az agyvelőgyulladás, magas lázzal. Az esetek egy részében tartós elváltozások, bénulások maradhatnak vissza. 1-1,5%-ban a megbetegedés halálos is lehet. **Ez a veszélyes betegség jelenleg nem gyógyítható, de védőoltással megelőzhető!**

A kullancsok által közvetített baktérium okozta fertőzések közül a **Lyme-kór** a legismertebb. A kullancsok között sok a fertőzött. A betegség legjellegzetesebb tünete a **gyűrű alakú piros kiütés**, ami legkorábban 48 óra múlva jelenik meg a bőrön a csípést követően, de kialakulhat 2-3 hónapon belül bármikor. A Lyme-kór lefolyását 3 szakaszra szokták osztani. Az első szakasz a jellegzetes bőrreakció (5-10 cm-es gyűrű alakú, a bőrből enyhén kiemelkedő, gyorsan növekvő dudor) és influenzaszerű tünetek. A második fázis a csípést követően kb. 1-4 hónap múlva kezdődik. A bőrön piros duzzadt foltok keletkezhetnek, és idegrendszeri tünetek alakulhatnak ki (agyhártya-, agyvelőgyulladás, bénulások, mozgászavar). A harmadik fázis a késői betegség, ami a csípést követően több mint 4 hónap múlva jelentkezik. A nagyizületek fájdalmas gyulladása, memóriazavar, érzékszavarok jellemzik. Tapasztalt orvos a tünetek és vérvizsgálat segítségével rendszerint az első fázisban felismeri a betegséget. A kezelés a betegség minden fázisában antibiotikummal történik, amit hosszú ideig, átlag 4 hétig kell szedni.

Ez ellen a betegség ellen nincs védőoltás.

Ha valakit kullancs csíp, nem kell azonnal orvoshoz rohanni, a **kullancsot bárki kiveheti az erre a célra alkalmas csipesszel**. A fertőzés kialakulásához idő kell, ezért mielőbb el kell távolítani a kullancsot. A csípésre kialakuló helyi reakciót (5cm-nél kisebb viszkető, nem gyűrű alakú bőrpír, mely 1 hét alatt elmúlik) nem szabad a Lyme-kórral összetéveszteni. Gyanú esetén jól képzett szakorvoshoz kell fordulni. Lyme ambulancia található a fővárosi László kórházban.

Védekezés:

- **Megfelelő öltözék:** a szabadban lehetőleg világos színű ruhát viseljünk, mert ezen könnyű észrevenni a ránk sodródott kullancsot. Fejünkre tegyünk világos színű kalapot, vagy kendőt. Célszerű hosszú szárú nadrágot hordani, és szárát a zokniba belegyűrni
- **Kémiai kullancsriasztók:** bőrünkre fújva távol tartják tőlünk az élősködőket. Figyelni kell a behatási időre.
- **Testszemle:** a nap végén és másnap reggel is tüzetesen vizsgáljuk át testünket, kullancs után kutatva, főleg fejbőrünket és hajlatainkat ellenőrizzük különös gondossággal.
- **Ruharovancs:** a szabadban hordott ruháinkat mossuk ki az újabb felvétel előtt.

Szakszerű eltávolítás

Ha minden elővigyázatosságunk ellenére kullancs fúródott a bőrünkbe, minél előbb el kell távolítani, hogy megakadályozzuk a fertőzést! A kullancsot az **erre a célra kifejlesztett csipesszel** távolítsuk el, majd a sebet fertőtlenítsük!

Forrás:NEFI

